

Oponentský posudek na rigorózní práci

Mgr. Jiřího Teichmanna

Alternativní indikátory kvality života se zaměřením na koncept „hrubého národního štěstí“

Rigorózní práce Mgr. Jiřího Teichmanna má 89 stran textu včetně příloh, je tedy svým rozsahem standardní. Zabývá se alternativními ukazateli kvality života a stavu společnosti se zaměřením na koncept hrubého národního štěstí. Dnes nejpoužívanější ekonomický ukazatel, hrubý domácí produkt, měří dobře ekonomickou výkonnost společnosti, ale nepostihuje nadměrné čerpání přírodních zdrojů a degradaci životního prostředí. Naopak, tyto zhoršující se podmínky se projevují v celkové kalkulaci HDP kladně (náklady na odstraňování škod zvyšují ukazatel ekonomické výkonnosti).

Jiří Teichmann se problematice indikátorů kvality života věnoval dlouhodobě v rámci svého doktorského studia a je to na výsledku práce znát. Kromě charakteristiky HDP stručně hodnotí Index lidského rozvoje (HDI), který již 25 let každoročně sestavuje Rozvojový program OSN (UNDP). Další metodikou, kterou ve své práci představuje a hodnotí její klady a zápory je Index stavu budoucnosti (SOFI), vyvinutý a používaný projektem Millennium (Millennium Project). Index stavu budoucnosti je jediným ukazatelem, který nesleduje pouze přítomnost a minulost, ale charakterizuje vývojové trendy do budoucna.

Jiří Teichmann se podílel na výpočtech Indexu myšlení orientovaného na budoucnost (FOTI) pro čtyři evropské země. Je to metodika vyvíjená na Katedře rozvojových studií Přf. UP. Především se však ve své práci zaměřuje na tzv. indexy štěstí. Představuje metodiku výpočtu tzv. Indexu šťastné planety (HPI), kterou připravila londýnská nevládní organizace „New Economics Foundation“. Největší pozornost je věnována bhútánskému konceptu tzv. „hrubého národního štěstí“ (GNH), který vychází v buddhistické filozofie chápání štěstí a kvality života. Zdrojem informací pro výpočet hrubého národního štěstí jsou dotazníková šetření.

Jiří Teichmann modifikoval dotazník pro výpočet GNH pro podmínky České republiky a provedl dotazníková šetření ve čtyřech obcích České republiky (Velké Meziříčí, Broumov, Trutnov, Ostroměř) a na několika vybraných středních školách. Vznikl tím velmi zajímavý experiment – pokus o přenesení bhútánské metodiky výpočtu štěstí do podmínek střední Evropy. V tom spatřuji hlavní tvůrčí přínos rigorózní práce Jiřího Teichmanna. Výsledky pro Velké Meziříčí byly již publikovány v odborné literatuře, konkrétně ve slovenském časopise *Životné prostredie*.

Oceňuji, že práce Jiřího Teichmanna je zpracována precizně jak po obsahové, tak i po formální stránce, v textu jsem nenalezl žádné gramatické chyby či překlepy. Mám jenom dvě drobné připomínky:

- První věta na straně 17 se doslova opakuje také v posledním odstavci na str. 18.
- Na str. 30 autor překládá termín „Future Oriented Thinking Index“ poněkud „kostrbatě“ jako „index orientovaný v myšlení populace na budoucnost“, lepší je použít „index myšlení orientovaného na budoucnost“.

Práci Mgr. Jiřího Teichmana považuji za velice zdařilou, zajímavou a přínosnou a doporučuji ji k obhajobě.

V Olomouci, 24. března 2016

doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.